

УДК .330.304

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Майстренко Ольга Валентинівна, к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Анотація — В статті розглянуті питання соціально відповідального інвестування. Інновації в соціальній сфері дозволяють формувати і використовувати соціальні технології, що сприяють знаходженню прийняттого для соціуму оптимального положення між прагненням бізнесу отримувати прибуток і соціальними, екологічними та етичними вимогами суспільної моралі. Серед таких технологій можна виділити соціально відповідальне інвестування та його стратегії.

Ключові слова — соціальні інвестиції, соціально відповідальне інвестування, стратегії

Соціально відповідальні інвестиції (СВІ) як сукупність прийняття інвестиційних рішень, які враховують у рамках традиційного фінансового аналізу соціальні та екологічні наслідки інвестицій. У його основі лежить вивчення і виділення в якості прийнятних об'єктів для інвестування компаній, які відповідають певним критеріям корпоративної відповідальності, під якою розуміється відкрита і прозора ділова практика, що базується на етичних цінностях, повазі до своїх співробітників, акціонерам і споживачам, а також турботі про навколишнє середовище [1].

Соціально відповідальне інвестування - це процес вкладення коштів інвесторів з урахуванням факторів соціального, екологічного і етичного характеру поряд з традиційним фінансовим аналізом [2].

Основна мета соціально відповідального інвестування - сполучення економічної ефективності вкладень коштів з етичними цінностями інвестора. Так, в США, де представлений найбільший сегмент світового ринку соціально відповідальних інвестицій - 2,29 трильйона доларів, або

81,8% світового ринку [1], практика соціально відповідального інвестування має досить тривалу історію, пов'язану в основному з релігійними організаціями і сектами. В американських колоніях квакери відмовлялися інвестувати в проекти, які могли підтримувати работоргівлю; перша формалізована етично орієнтована інвестиційна політика ігнорувала так звані грішні товари - алкоголь, тютюн, азартні ігри [2].

Соціальне інвестування орієнтоване на розвиток компанії і її взаємин із зовнішніми і внутрішніми стейкхолдерами. Серед стейкхолдерів виділяються наступні групи:

бізнес-стейкхолдери (персонал, клієнти, постачальники, партнери, конкуренти, інвестори та ін.);

влада;

громадські стейкхолдери (некомерційні організації, місцеві спільноти, ЗМІ і т.д.).

Характерно, що обидві ці технології пов'язують із соціальною відповідальністю бізнесу перед суспільством. Однак соціальні інвестиції - це засіб або механізм реалізації відповідальності бізнесу перед стейкхолдерами на практиці, а соціально відповідальні інвестиції - спосіб мотивації корпорації до проведення соціально відповідальної політики.

В світовій практиці розрізняють три стратегії соціально відповідального інвестування (СВІ), назва та сутність яких показано в табл. 1.

Таблиця 1

Стратегії поведінки СВІ

Стратегії	Сутність стратегії
Відбір компаній, або	політика оцінки підприємств за критеріями ведення соціально відповідального бізнесу на основі яких їх дотримання (позитивне - positive

<p>«просівання» (англ. Screening),</p>	<p>screening), або невідповідності їм або соціальним і етичним уявленням про бізнес інвестора (негативний - negative або avoidance screening). Загальний розмір активів, керованих відповідно до стратегії «просівання», склав в США в 2005 році 1685 мільярдів доларів, збільшившись десятикратно за попереднє десятиліття. Частка цієї стратегії в загальному обсязі коштів, керованих по принципах соціально відповідального інвестування, оцінюється в 68 відсотків. Основними гравцями на ринку, що використовують дану технологію, є взаємні фонди (mutual funds), активи яких оцінюються в 179 мільярдів доларів, і окремі рахунки (socially screened separate accounts), керовані як для індивідуальних, так і для інституційних інвесторів, їх активи дорівнює 1506 мільярдів доларів. Основними інституційними інвесторами при цьому виступають суспільні пенсійні фонди (80,9%), корпорації (9,2%), релігійні організації (3,6%) [1,3].</p>	<p>банки розвитку спільнот (Community Development Banks), що надають громадам з низьким і помірним рівнем доходу звичайні можливості фінансового сервісу, раніше їм недоступні, з активами, що оцінюються в 10,1 мільярда доларів; кредитні спілки розвитку громад (Community Development Credit Unions) з активами в 5,1 мільярда доларів; фонди розвитку громад (Community Development Loan Funds) з активами в 3,4 мільярда надають програми кредитів і позик; венчурні фонди розвитку громад (Community Development Venture Capital Funds), 870 мільйонів доларів.</p>
<p>Дії акціонерів на захист громадських інтересів (shareholders advocacy)</p>	<p>полягають у винесенні питань соціальної відповідальності бізнесу та корпоративного управління на голосування загальних зборів акціонерів, діалозі з менеджментом підприємств [3]. Так, в 2005 році в США акціонерами було висунуто 348 пропозицій по темах соціальної відповідальності, корпоративного управління і змішаним питань, відсоток підтримки склав в середньому 10,3. При цьому внесена пропозиція може бути відкликана у разі, якщо менеджмент компанії починає дії по його впровадженню в життя. У 2005 році таких відгуків було зареєстровано 177 [1]. Особливе значення в цій стратегії має активність інституційних інвесторів, що представляють своїх вкладників, наприклад, взаємних фондів, їх політика і відкритість голосування [3].</p>	<p>Інфраструктура системи інвестування в місцеві спільноти також включає в себе різноманітні програми і центри підтримки вкладень в розвиток громад. Наприклад, Центр інвестицій в місцеві спільноти надає можливість доступу до інформації, баз даних, основних новин та подій, дозволяючи інвесторам орієнтуватися на ринку інвестицій в місцеві спільноти [1].</p>
<p>Інвестиції в місцеві спільноти (community investment)</p>	<p>спрямовані не на вдосконалення корпоративної політики і практики, а на розвиток і вирішення конкретних проблем. Їх частка в загальному обсязі соціальних відповідальних інвестицій в США становить близько 1 відсотка, розмір активів в 2005 році оцінюється в 19,6 мільярда доларів, в той час як в 1995 році їх обсяг становив лише 4 мільярди. Основними суб'єктами інвестування в місцеві спільноти є</p>	<p>Список використаної літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Майстренко О.В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід. / О.В.Майстренко // «Ефективна економіка», Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, №10, [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?n=10&y=2015 Економіст. – 2011 – № 4 – С. 68–74. 2. Overview of Business and Community Investment. Business for Social Responsibility. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : www.bsr.org 3. Report on socially investing trends in the United States. [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.socialinvest.org <p>Автори</p> <p>Майстренко Ольга Валентинівна, к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (mayolia@ukr.net)</p>

Тези доповіді надійшли 05 лютого 2016 року.
Опубліковано в авторській редакції.